

تعاونی و مبنای علمی ایجاد آن

(با تأکید بر مطالعه‌ای تجربی در بابلسر)

● غلامرضا خوشفر - صادق صالحی

مقدمه:

مطالعه در زمینه صنایع دستی و تعیین زمینه‌های تشکیل تعاونی صنایع دستی مقوله نسبتاً جدیدی است که به تازگی مورد توجه قرار گرفته است. دلایلی که سبب اهمیت صانه مذکور شده و توجه دست‌اندرکاران را به خود جلب کرده است عبارتند از: تأثیرات صنایع دستی به عنوان صنایع کوچک مقیاس (Small Industry) در ایجاد اشتغال و فرصتهای کسب درآمد؛ انعطاف‌پذیری و سازگاری صنایع دستی نسبت به شرایط متغیر اجتماعی - اقتصادی به عنوان ابزاری برای شناساندن هویت فرهنگی منطقه و تأثیرات اجتماعی - اقتصادی سازمان تعاونی به عنوان «تشکل خرد اقتصادی» در زمینه تأمین اشتغال و ارتقاء سطح زندگی و بهبود روابط اقتصادی میان تولیدکننده و مصرف‌کننده. بدین ترتیب، تشکیل تعاونی صنایع دستی به لحاظ برخورداری از مزایای پیش‌گفته در دو زمینه «صنایع دستی» و «تعاونی» حائز اهمیت فراوان است.

اهمیت مسأله

در این اسنادهای مختلف کشور، استان

مازندران، از جمله استانهایی است که از دیرباز در زمینه مصنوعات دستی فعال بوده و پیوسته از این هنر - صنعت به عنوان عاملی از تحلی اقتصاد و فرهنگ بهره‌مند بوده است علاوه بر این، در مناطق روستایی این استان، از جمله در مناطق روستایی شهرستان بابلسر، برخی در تمام فصول سال و برخی نیز در فصول بیکاری و کم‌کاری ده عنوان مکمل فعالیتهای کشاورزی به تولید مصنوعات دستی نظیر گلیم‌بافی، جاجیم‌بافی، نازک‌کاری چوب و ... می‌پردازند. این فعالیت‌ها بدون ارتباط صنعتگران هر محلی و به صورت پراکنده و جدا از هم صورت می‌گیرد و لذا در برخی موارد هریک از صنعتگران از «مشکلات مشابهی (نظیر تهیه مواد اولیه و بازاریابی محصولات تولید شده) رنج می‌برند که این امر خود سبب رکود فعالیتهای مذکور از یک طرف و عدم ورود جوانان جواری کار به این حرفه‌ها از طرف دیگر می‌شود. لذا اهمیت دارد که مطالعه و تحقیقی علمی در زمینه وضعیت موجود این دستاویع انجام گیرد تا معلوم شود که آیا می‌توان یک تشکل گروهی نظیر تعاونی جهت رفع مشکلات صنعتگران و تهیه نه‌ودن تولید و

افزایش درآمد آنان انجام داد.

اهداف تحقیق

هدف اصلی تحقیق حاضر پاسخ به این سؤال است که «آیا زمینه تشکیل تعاونی صنایع دستی در شهرستان بابلسر وجود دارد؟». برای رسیدن به این هدف کلی، هدفهای جزئی چندی نیز مطرح شد. در نتیجه می‌توان گفت اهداف تحقیق

حاضر عبارتند از:

- الف - شناسایی انواع صنایع دستی (غیر فرش) منطقه.
- ب - شناسایی میزان پراکندگی انواع صنایع دستی در منطقه.
- ج - شناخت نسبت به زمینه‌های تشکیل/عدم تشکیل تعاونی برای انواع مختلف صنایع دستی.

محدوده تحقیق

معمولاً در هر تحقیق علمی می‌بایست «محدود میدان تحقیق» تجربی در فضای جغرافیایی و اجتماعی و در زمان تعیین شود. (کبوری، ۱۳۷۰، ص ۸۵). محدوده جغرافیایی تحقیق حاضر را شهرستان بابلسر تشکیل می‌دهد. شهرستان بابلسر

دارای ۲ بخش (بابلسر و فریدونکنار) می‌باشد که هر یک دارای ۲ دهستان است. بخش‌ها و دهستانهای تابعه، تعداد روستاها، تعداد خانوار و تعداد جمعیت مناطق یاد شده در جدول شماره یک منعکس شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق حاضر عبارت است از کلیه صنعتگران صنایع دستی چوب و صنایع دستی دستیافتی مناطق روستایی شهرستان بابلسر در سال ۱۳۷۶.

جامعه نمونه

تحقیق حاضر در آغاز، با مشکل بازشناسی جمعیت مورد بررسی مواجه بود، چرا که هیچگونه اطلاع جامعی از جمعیت مورد بررسی وجود نداشت. تنها اطلاعی که وجود داشت عبارت بود از فهرست معدود و ناقصی از اسامی افرادی که تحت پوشش صنایع روستایی جهاد سازندگی شهرستان بابلسر دارای کارت شناسایی بودند. بنابراین، در اینجا مشکل اساسی عبارت بود از تعیین جمعیت مورد بررسی (نحوه حل مشکلات در قسمت نمونه‌گیری توضیح داده می‌شود).

روش نمونه‌گیری

در برخی مواقع، انتخاب نمونه‌های از جمعیت مورد بررسی ممکن است کاملاً روشن باشد و محقق به راحتی بتواند در مورد کسانی که در یک تحقیق باید گنجانده شوند و یا نباید گنجانده شوند.

جدول شماره ۱:

مشخصات جمعیتی مناطق روستایی شهرستان بابلسر

شهرستان	بخش	دهستان	تعداد روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت
بابلسر	مرکزی	بهنیر	۲۲	۹۸۹۰	۲۳۰۷۲
		رودبست	۳۸	۵۷۸۹	۳۰۱۱۵
بابلسر	فریدونکنار	امامزاده‌عبدالله	۱۸	۳۳۳۵	۱۷۱۷۰
		باریک‌رود	۱۶	۲۳۳۰	۱۰۱۱۴
		مجموع	۹۴	۲۱۳۴۴	۸۰۲۷۱

(برآخذ: آمارنامه استان مازندران، ۱۳۷۳، ص ۳۶).

لازم است که قبل از اقدام به تشکیل رسمی تعاونی و تقسیم‌کار و تفویض اختیار و مسئولیت به اعضاء، جلسات توجیهی و کلاسهای آموزشی برگزار شود و بعد از حصول اطمینان از آشنایی صنعتگران با اصول و مبانی و مدیریت به شیوه تعاونی و ...، نسبت به تشکیل و تأسیس شرکت تعاونی اقدام گردد.

تصمیم‌گیری نماید. اما همانطور که قبلاً توضیح داده شد، در تحقیق حاضر، جمعیت مورد بررسی از قبل مشخص نبود، لذا برای تعیین جمعیت مورد بررسی از روش «نمونه‌گیری گلوله برفی» (Snow ball sampling) استفاده شده است.

در این روش نمونه‌گیری چند فرد شاخص در میان یک جمعیت برگزیده شده و با آنها مصاحبه می‌شود و سپس از آنها پرسیده می‌شود که ما چه کسانی دیگر می‌توانیم مصاحبه شود. در این شیوه، هسته کوچک اولیه‌ای از آدمهای مورد بررسی بیشتر به حجم بیشتری پیدا می‌کنند. مانند یک گلوله

برف که در سرازیری هرچه بیشتر غلطانده شود، حجم بزرگتری پیدا می‌کند. (مک‌نیل، ۱۳۷۶، ۵۰). بر این اساس، ابتدا به سه دسته اولیه جمعیت مورد بررسی (فهرست اسامی صنعتگران تحت پوشش جهاد سازندگی) در مناطق چهارگانه شهرستان بابلسر یعنی بخش مرکزی، بخش فریدونکنار، دهستان رودبست و دهستان بهنیر مراجعه و از آنان سؤال شد که «مطابق اطلاع شما، کدامیک از اهالی این منطقه به صنایع دستی دستیافتی و صنایع دستی چوب اشتغال دارند».

جدول شماره ۲:

توزیع فراوانی صنعتگران فعال در صنایع دستیافتی و صنایع دستی چوب

ردیف	منطقه	محل	تعداد صنعتگران صنایع دستیافتی		تعداد صنعتگران صنایع دستی چوب		جمع
			فعال	غیرفعال	فعال	غیرفعال	
۱	بخش مرکزی	-	-	-	-	-	-
۲	بخش فریدونکنار	فیروزآباد	۱۴	۳۵	-	-	۴۹
۳	دهستان رودبست	-	-	-	-	-	-
۴	دهستان بهنیر	بارنگ	-	-	۱۰	۲۸	۳۸

جمعیت مورد بررسی تعیین شد و سپس با توجه به اندک بودن تعداد واحدهای جامعه آماری، از نمونه‌گیری صرف‌نظر شد و کلیه واحدهای جامعه آماری (به عنوان جامعه نمونه) مورد بررسی قرار گرفتند. نتیجه این امر در جدول دو منعکس شده است:

همانطور که جدول شماره ۲ نشان می‌دهد فقط در روستای فیروزآباد (بخش فریدونکنار) صنایع دستی وجود دارد و مجموع افرادی که عملاً به این صنعت اشتغال دارند تعداد ۱۴ نفر می‌باشند. علاوه بر این، در دیگر مناطق شهرستان بابلسر

نیز صنعتگرانی وجود دارند که در حال حاضر عملاً به این حرفه اشتغال ندارند و لذا تحت عنوان «غیرفعال» مشخص شده‌اند.

تعریف مفاهیم و سنجش متغیرها

از آنجا که مفاهیم معانی ثابتی ندارند، لازم است مفاهیمی را که در تحقیق به کار می‌بریم تعریف کنیم (داوس، ۱۳۷۶، ص ۵۶). علاوه بر این، برای آن که مفاهیم قابل استفاده باشند باید دارای معرف‌های تجربی باشند. بر این اساس، تعاریف (مفهومی و عملیاتی) ذیل مورد استفاده واقع شده‌اند:

- **شرکت تعاونی:** شرکت تعاونی سازمانی است اقتصادی - اجتماعی که از تجمع آزادانه و داوطلبانه افراد به منظور مشارکت هرچه بیشتر در فعالیتهای خاصی برای رسیدن به هدف مشترک اعضا بوجود آمده است. چنین سازمانی به صورت دموکراتیک اداره می‌شود، امر آموزش به اعضا مورد توجه قرار گرفته و سرمایه لازم توسط اعضا با توجه به امکانات مالی آنها تأمین می‌گردد و به سرمایه فوق سود محدودی تعلق می‌گیرد؛ تقسیم می‌گردد. (انصاری، ۱۳۷۴، ص ۲۰۶).

- **صنایع دستی:** صنایع دستی به بخشی از هنر و صنعت گفته می‌شود که با بهره‌گیری از مواد اولیه بومی و انجام کار اساسی به کمک دست و افزار دستی در مراحل مختلف تولید، منجر به ساخت محصولات می‌شود که هر واحد از این محصولات به شکلی ذوق هنری و خلاقیت فکری سازنده آن را به نمایش بگذارد. بطوری که این ویژگی وجه تمایز اصلی این نوع محصولات از محصولات مشابه ماشینی ساخت یا کارخانه‌ای باشد. (باوری، ۱۳۷۱، ۱۴).

- **صنایع دستی چوب:** رشته‌هایی نظیر نازک‌کاری چوب، خراطی، خاتم‌سازی و ... که مواد اولیه مورد مصرف در آنها را عمدتاً «چوب» تشکیل می‌دهد، در گروه صنایع چوبی قرار می‌گیرند. (سازمان صنایع دستی ایران، ۱۳۶۲، ۵۲).

- **صنایع دستی دستبافته:** فرآورده‌های پارچه‌ای که با کمک دستگاه‌های بافندگی دو و رودی، چهار رودی (کِرِد چال) تولید می‌گردد معمولاً در ردیف دستبافی به حساب می‌آید. (سازمان صنایع دستی ایران، ۱۳۶۲، ۵۰).

- **گرایش به تشکیل تعاونی:** برای سنجش گرایش و تمایل صنعتگران نسبت به تشکیل تعاونی از معرف‌های زیر استفاده شده است:

۱- سابقه اندیشه فعالیت گروهی (مثل تعاونی)؛
۲- میزان اعتقاد به تعاونی به عنوان راه‌حل؛

۳- وجهه نظر نسبت به همکاری دیگران؛
۴- میزان اختصاص وقت به تعاونی (در صورت تشکیل)؛

۵- میزان همکاری در تعاونی (در صورت تشکیل)؛

۶- میزان کمک مالی برای تشکیل مالی؛ نحوه اندازه‌گیری معرف‌های فوق به این صورت می‌باشد که هر یک از آنها به عنوان یک عبارت یا سؤال در پرسشنامه گنجانده می‌شود و در مقابل هر یک از آنها یک طیف پنج قسمتی قرار می‌گیرد. پاسخ صنعتگر بر روی یک طیف پنج قسمتی (طیف لیکرت) منعکس می‌شود. همانطور که مشخص است، هر یک از نقاط این طیف دارای یک امتیاز عددی بوده و نمره هر فرد پاسخگو روی آن تعیین می‌شود.

حلی زیاد متوسط کم خیلی کم

زمینه اقتصادی

برای سنجش و اندازه‌گیری زمینه‌های اقتصادی تشکیل تعاونی از معرف‌های ذیل استفاده شده است:

۱- میزان تولید؛

۲- میزان توزیع و فروش؛

۲- میزان مصرف؛

۴- میزان درآمد.

نحوه اندازه‌گیری معرف‌های فوق به این

صورت بود که همانند مورد قبل، مقابل هر یک از معرف‌ها، یک طیف پنج قسمتی (طیف لیکرت) قرار داشت که هر یک از نقاط آن دارای امتیاز عددی بوده و پاسخ صنعتگر به یکی از موارد، تعیین‌کننده نمره او بر روی طیف مذکور می‌باشد.

زمینه اجتماعی

برای سنجش زمینه‌های اجتماعی تشکیل تعاونی از ۴ معرف مندرج در جدول شماره ۲ استفاده شده است:

جدول شماره ۳:

شاخص‌سازی زمینه اجتماعی

مفهوم	ابعاد	معرف‌ها	تقسیم‌بندی	امتیاز
زمینه‌های تشکیل تعاونی	زمینه اجتماعی	مثلاً سکونت	بومی	۵
		شغل	مهاجر	۱
سن فعالیت	سن فعالیت	اصلی	۱۵-۲۰	۵
		فرعی	۲۱-۳۰	۴
			۳۱-۴۰	۳
			۴۱-۵۰	۲
قدرت	قدرت	خیلی زیاد	۵۱+	۱
		زیاد	خیلی	۵
		متوسط	زیاد	۴
تصمیم‌گیری	تصمیم‌گیری	کم	متوسط	۳
		خیلی کم	کم	۲
			خیلی کم	۱

زمینه فرهنگی

برای سنجش زمینه‌های فرهنگی تشکیل تعاونی از معرف‌های ذیل استفاده شده است:

۱- سواد و تحصیلات (این معرف به لحاظ اهمیت سواد در پذیرش آسانتر تعاونی و آموزش‌های مربوط به اصول آن از طریق نظام نمره‌دهی مورد اندازه‌گیری قرار گرفت)؛

۲- گرایش به تشکیل تعاونی (این معرف با سنجش میزان تمایل تولیدکننده به تشکیل تعاونی و فعالیت در آن به عنوان عضو یا مدیرعامل یا هیأت مدیره مشخص شده است)؛

۳- اعتبار و منزلت اجتماعی حرفه (برای سنجش این معرف، از تولیدکننده سؤال شد که اعتبار و منزلت اجتماعی حرفه او در جامعه چقدر است.)

۴- پذیرش فرهنگی محصولات ایرانی سنجش این معرف، از تولیدکننده سؤال شد که: ۱- محصولات تولید شده آنها چقدر در بازار از استقبال فروش برخوردار است و ۲- اگر تولید انبوه داشته باشد چقدر قصد آن به راحتی به فروش می‌رود (نحوه اندازه‌گیری معرف‌های فوق‌الذکر در جدول ذیل آمده است.)

جدول شماره ۴:
شاخص‌سازی زمینه فرهنگی

مفهوم	ابعاد	معرف‌ها	تقسیم‌بندی امتیاز
زمینه‌های	زمینه	سود	۱- ۰-۲
			۲- ۳-۵
			۳- ۶-۸
			۴- ۹-۱۱
			۵- ۱۲ و
تشکیل	گرایش به	تشکیل	۱- خیلی کم
			۲- کم
			۳- متوسط
			۴- زیاد
			۵- خیلی
اجتماعی	اعتبار و	منزلت	۱- خیلی کم
			۲- کم
			۳- متوسط
			۴- زیاد
			۵- خیلی
تعاونی	اجتماعی	حرفه	۱- خیلی کم
			۲- کم
			۳- متوسط
			۴- زیاد
			۵- خیلی
تعاونی	محصولات	پذیرش فرهنگی	۱- خیلی کم
			۲- کم
			۳- متوسط
			۴- زیاد
			۵- خیلی

ویژگی	صنعتگران صنایع دستی چوب			صنعتگران صنایع دستی دستبافته		
	میانگین	حداقل	حداکثر	میانگین	حداقل	حداکثر
سن	۲۸	۱۸	۴۵	۵۳	۳۰	۷۵

جامعه آماری آن، ویژگی‌های عمومی پاسخگویان به اختصار مورد بررسی قرار می‌گیرند.

۱- سن:

نتایج بررسی نشان می‌دهد که میانگین سن صنعتگران صنایع دستی چوب ۲۸ سال می‌باشد و دامنه تغییرات آن از حداقل ۱۸ سال تا حداکثر ۴۵ سال را شامل می‌شود. در بخش صنایع دستی دستبافته نیز میانگین سنی صنعتگران ۵۳ سال می‌باشد و دامنه تغییرات آن از ۳۰ سال تا حداکثر ۷۵ سال در نوسان است. مقایسه ویژگی فوق در جدول منعکس شده است:

۲- سواد:

متوسط سواد صنعتگران صنایع دستی چوب در حد ۹ کلاس می‌باشد. توضیح اینکه ۳۰ درصد از آنها در سطح تحصیلات ابتدایی، ۲۰ درصد در سطح راهنمایی و ۴۰

ب) قسمت دوم: سئوال‌ات مربوط به زمینه‌های اجتماعی تشکیل تعاونی؛

ج) قسمت سوم: سئوال‌ات مربوط به زمینه‌های اقتصادی تشکیل تعاونی؛

د) قسمت چهارم: سئوال‌ات مربوط به زمینه‌های فرهنگی تشکیل تعاونی

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

در این تحقیق، با توجه به سطوح سنجش متغیرها از آمارهای مختلفی نظیر نما، میانگین، واریانس و ... برای تجزیه و تحلیل اطلاعات استفاده شده است.

دستاوردهای تحقیق:

الف- سیمای جامعه آماری

در این قسمت، به منظور آشنایی با جامعه آماری (نمونه) و معرفی سیمای

ابزارگردآوری اطلاعات

در تحقیق حاضر، جهت جمع‌آوری اطلاعات از تکنیک مصاحبه همراه با پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه تحقیق حاضر دارای چهار قسمت می‌باشد: الف) قسمت اول: سئوال‌ات مربوط به ویژگی‌های عمومی صنعتگران:

درصد بقیه در سطح متوسطه و بالاتر از پیلم قرار دارند.

در بخش صنایع دستی دستبافته نیز بررسی حاضر نشان می‌دهد که اکثر صنعتگران (۷۱/۴ درصد) بی‌سواد بوده و افراد باسواد نیز صرفاً دارای تحصیلاتی در حد ابتدایی (۱۴/۳ درصد) و سواد قرآنی (۱۴/۲ درصد) می‌باشند. مقایسه سواد بین دو گروه از صنعتگران در جدول منعکس شده است:

جدول شماره ۶: توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب سواد

ویژگی سن	صنعتگران منابع دستی چوب			صنعتگران منابع دستی دستبافته		
	میانگین	حداقل	حداکثر	میانگین	حداقل	حداکثر
سن	۹ کلاس	۳	۱۴	۱	۰	۵ کلاس

۳- شغل اصلی و فرعی:

نتایج بررسی حاضر نشان می‌دهد که ۸۰ درصد از صنعتگران صنایع دستی چوب، این حرفه را به عنوان شغل اصلی خود قرار داده‌اند و تنها ۲۰ درصد آنها کشاورزی و دامداری را به عنوان شغل اصلی خود برگزیده‌اند.

در بخش صنایع دستی دستبافته نیز کلیه صنعتگران (زنان) خانه‌دار بوده و به همین دلیل، تنها اوقات فراغت خود را به این حرفه (به عنوان شغل فرعی) اختصاص داده‌اند.

۴- وضعیت مهاجرت:

بررسی وضعیت محل تولد صنعتگران دستی چوب نشان می‌دهد که ۶۰ درصد آنها در شهر بابلسر و روستاهای آن، بالخصوص منطقه «باقرتنگه» متولد شده‌اند و لذا بومی شهرستان می‌باشند و ۴۰ درصد دیگر، در شهرها و روستاهای خارج از شهرستان بابلسر متولد شده‌اند و لذا نسبت به شهرستان غیربومی می‌باشند.

بررسی محل تولد پاسخگویان در بخش صنایع دستی دستبافته نیز نشان می‌دهد که ۲۵/۷ درصد صنعتگران از بدو تولد در محل فعلی (روستای فیروزآباد) سکونت داشته‌اند و ۶۴/۳ درصد آنها در خارج از

محل سکونت فعلی متولد شده‌اند. به عبارت دیگر، دو سوم صنعتگران مهاجر بوده و از محل دیگری (بندی، گلیا و دراز کلاهی شهرستان بابل و لفسور شهرستان سوادکوه) به این منطقه مهاجرت نموده‌اند.

ب- نتایج و یافته‌های تحقیق

نتایج مربوط به ارزیابی زمینه‌ای تشکیل تعاونی صنایع دستی چوب و صنایع دستی دستبافته در جداول شماره ۷ و ۸ منعکس شده است:

شاخص کلی در بخش صنایع دستی چوب برای زمینه‌های اقتصادی ۴/۲ و برای زمینه‌های اجتماعی ۴/۰ و برای زمینه‌های فرهنگی ۴/۲ حاصل شد. معنای آن این است که متوسط زمینه‌های لازم برای تشکیل تعاونی در این بخش ۴/۱۲ می‌باشد. تفسیر این مقدار براساس طیف پنج قسمتی (طیف لیکرت) این است که بطور کلی، زمینه‌های لازم برای تشکیل تعاونی در میان صنعتگران دستی چوب به مقدار «زیاد» وجود دارد.

بسیار در رتیب، با عنایت به وجود زمینه‌های فوق و با ایجاد یک تشکل خرد اقتصادی به شیوه تعاونی می‌توان اندنظار داشت که بخش اعظم مسایل و مشکلات صاحبان این حرفه در زمینه‌های تهیه و تدارک مواد اولیه، تبدیل مواد اولیه به کالا، بازاریابی و بازاریابی محصولات و تأمین ابزارآلات و تجهیزات کارگاه مرتفع گردد.

در بخش زمینه‌یابی تشکیل تعاونی صنایع دستی دستبافته نیز با انجام محاسبات آماری لازم دربارهٔ مجموع داده‌های فراهم آمده، نتایج ذیل حاصل شده است:

همانطور که جدول نشان می‌دهد مقدار شاخص کلی برای زمینه‌های اقتصادی ۱/۲۹، برای زمینه‌های اجتماعی ۱/۶۲ و برای زمینه‌های فرهنگی ۱/۸ می‌باشد. معنای آن این است که متوسط زمینه‌های لازم برای تشکیل تعاونی در بخش صنایع دستبافته، ۱/۶ می‌باشد. تفسیر این مقدار براساس طیف پنج قسمتی (طیف لیکرت) این است که به طور کلی، زمینه‌های لازم برای تشکیل تعاونی در میان صنعتگران صنایع دستی دستبافته «کم» می‌باشد. به عبارت دیگر، شرایط اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی برای تشکیل تعاونی در میان این گروه از صنعتگران مساعد نمی‌باشد.

جمع بندی و نتیجه گیری

همانطور که در آغاز مطرح شد، هدف از انجام تحقیق حاضر پاسخ به این سؤال بود که آیا زمینه‌های تشکیل تعاونی دستی غیر

همانطور که جدول نشان می‌دهد، مقدار

جدول شماره ۸:
میانگین ارزیابی زمینه‌های تشکیلی
تعاونی صنایع دستی

میانگین نمره	میانگین لار	معرفا	ابعاد
نمره ارزیابی <td>ارزیابی <td>تولید <td></td> </td></td>	ارزیابی <td>تولید <td></td> </td>	تولید <td></td>	
۱/۱۵	۱/۸۲	تولید	
۱/۳۹	۱/۸۲	توزیع و فروش	اقتصادی
	۱/۱۸	مصرف	
	۱/۴۲	درآمد	
	۲/۱۵	سن	
۱/۶۲	۱/۵۰	شغل	اجتماعی
	۱/۲۰	مهاجرت	
	۱/۶۵	توزیع قدرت	
	۱/۳۰	تحصیلات	
۱/۸	۲/۱۸	گرایش نسبت به تعاونی	فرهنگی
	۱/۲۱	اعتبار و منزلت	
	۱/۶۱	بپذیرش فرهنگی تولیدات	

فروش در مناطق روستایی شهرستان بابلسر وجود دارد؟ حال، با توجه به بررسی به عمل آمده و یافته‌های حاصل از این پژوهش می‌توان گفت که زمینه‌های اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی لازم برای ایجاد یک تشکیک خرد گروهی و جمعی اقتصادی بالاخص به شیوه تعاونی در میان صنعتگران صنایع دستی چوب در شهر «تان بابلسر» وجود دارد.

علاوه بر این، نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد که زمینه‌های اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی لازم برای تشکیل تعاونی صنایع دستی دستیافته (جاجیم، گلیم، شمد، شال، حوراب، دستمال، حوله و...) در شهرستان بابلسر وجود ندارد. بدین ترتیب، توصیه می‌شود جهت سازماندهی و بهبود وضعیت صنعتگران صنایع دستی چوب در منطقه مورد مطالعه، تعاونی صنایع دستی چوب تشکیل شود.

در حاتمه، باید گفت، لارم است که قبل از اقدام به تشکیل رسمی تعاونی و تقسیم کار و تعویض اختیار و مسئولیت به اعضاء، جلسات توجیهی و کلاسهای آموزشی برگزار شود و بعد از حصول اطمینان از آشنایی صنعتگران با اصول و مبانی و مدیریت به شیوه تعاونی و ... نسبت به تشکیل و تأسیس شرکت تعاونی اقدام گردد.

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- اعضاء هیأت علمی دانشگاه مازندران (گروه علوم اجتماعی)

منابع و مأخذ:

- ۱- انصاری، حمید، مبانی تعاون، چاپ

- ۱- سوم، تهران، دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۴.
- ۲- برنامه و بودجه استان مازندران، آمارنامه استان مازندران، ۱۳۷۳.
- ۳- دوس، دی، اس، پیمایش در تحقیقات اجتماعی، ترجمه هوشنگ نایی، چاپ اول، تهران، نشر نی، ۱۳۷۶.
- ۴- سازمان صنایع دستی ایران، کلیاتی درباره صنایع دستی روستایی ایران، تهران، ۱۳۶۲.
- ۵- کیوی ریمن و ...، روش تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه دکتر عبدالحسین نیک‌گهر، چاپ اول، تهران، فرهنگ معاصر، ۱۳۷۰.
- ۶- مک نیل، پاتریک، روشهای تحقیق در علوم اجتماعی، ترجمه محسن ثلاثی، چاپ اول، تهران، مؤسسه انتشارات آگاه، ۱۳۷۶.
- ۷- یآوری، حسین، «صنایع دستی و امکانات بالقوه آن»، دستها و نقشها، شماره اول، بهار ۱۳۷۱.